

≡ Eesti
≡ Kontsert

Teine teisel pool vett

Robert Traksmann viiul • Kadri Toomoja klaver
Laura Kalle ja Priit Võigemast tekst

admirals

Eesti Kontserdi
hooaja peatoetaja

**Ole oma
finantsmaailma
dirigent!**

admirals.com

K 21. VEEBRUAR 2024 19.00 Pärnu kontserdimaja
N 14. MÄRTS 2024 19.00 Estonia kontserdisaal

Teine teisel pool vett

Robert Traksmann viiul

Kadri Toomoja klaver

Laura Kalle ja **Priit Võigemast** tekst

Heino Eller (1887–1970)

„Männid“ viiulile ja klaverile (1929)

Jean Sibelius (1865–1957)

Viis pala viiulile ja klaverile op. 81 (1915–1918)

1. Mazurka
2. Rondino
3. Valse
4. Aubade
5. Menuetto

Heino Eller

„Muusikaline moment“ fis-moll viiulile ja klaverile (1912)

Fantaasia sooloviilule (1931)

Jean Sibelius

„Novellette“ op. 102 (1922)

Neli pala viiulile ja klaverile op. 115 (1929)

1. „Auf der Heide“ / „Nõmmel“
2. „Ballade“ / „Ballaad“
3. „Humoresque“ / „Humoresk“
4. „Die Glocken“ / „Kellad“

Heino Eller

„Kellad“ sooloklaverile (1929)

„Õhtulaul“ Ges-duur viiulile ja klaverile (1921)

Kontsert kestab ligikaudu 1 tund ja 15 minutit ning on järelkuulata
Klassikaraadio kodulehel.

„Iga inimene on seotud oma rahvaga, oma kodumaaga. Alati peab sellest midagi jõudma ka tema loomingusse. Kui me vaatleme muusika arengulugu, näeme, et kõige sügavama jälje sellesse on jätnud need heliloojad, kelle loomingu juured ulatuvad sügavale kodumalda, need, kelle loomingusse on imbunud oma rahva hinge- ja mõttelaad, oma kodumaa loodus. Näiteid ei tule otsida kaugelt – Grieg, Sibelius, Bartók, Mussorgski..“ – Heino Eller (Sirp ja Vasar, 3.11.1967)

Soome lahe vastaskallastel sündinud **Jean Sibelius** (1865–1957) ja **Heino Eller** (1887–1970) kehastasid oma loominguga eredalt rahvuslikku vaimsust ning andsid sellele rahvusvahelise mõõtme. Kumbki kirjutas oma rahva jaoks sümboolse tähendusega teoseid – Sibelius „Finlandia“ ja Eller „Kodumaise viisi“ –, millest on kujunenud nende kodumaa muusikaline visiitkaart. Kaht autorit ühendab sügav kiindumus oma kodumaa loodusesse: kui Sibeliuselt kord küsiti, mida ta oma muusikas kujutab, viinud ta küsija akna juurde ja näidanud talle Soome loodust; Eller kinnitas, et ta „armastus looduse vastu ulatub tagasi juba poisikesepõlve [...] ja on õieti kõigi minu teoste sisuks“. Mõlema helilooja loomingut on üsna sarnaste epiteetidega iseloomustanud Heino Elleri õpilane Eduard Tubin, kes hindas kõrgelt nii oma õpetaja kui Sibeliusse muusikat:

„Sibeliusse loomingus on kehastunud kogu põhjamaise luule saladuslik võlu, kogu „Kalevala“ müütide kirev värvidehelk. Ta on suutnud oma motiivistiku viia nii lähedale Soome rahvaviisile, et see tundub sealt laenatuna, kuid ei ole seda otseselt pea kunagi. Suure loodusearmastajana on ta oma teostes kõlama pannud kodumaa tuulte ja metsade sosinad, lindude laulud ja põhjamaa päikese sära, lühikese, ent rikkaliku suve ja talvise pakase ning härmatise ilu.“

Elleri loomingut on Tubin kirjeldanud kui

„karget ja põhjamaist [...] Ta teoseist õhkub tihti kodumaist päikesepaistet, kajastub rahvuslike legendide veetlevat sügavust ja rahvalaulikute mõttelennu vallatlevat tujukust“.

Nii Sibelius kui ka Eller tegid endale nime eelkõige sümfonistidena, samuti komponeerisid nad kammerteoseid ja klaveripalu (erinevalt Elleriist lõi Sibelius ka vokaalmuusikat). Kahe meistri kokkupuutepunktiks on seegi, et mõlemad unistasid nooruses viiuldaja karjäärast ning omandasid kammeransambli mängimise kogemuse oma pereringis. Kuigi kummastki ei saanud kontsertviiuldajat, leidis see pill ometi olulise koha nende heliloomingus.

Heino Elleri varaseimad säilinud viiulipalad pärinevad aastat 1912, nende seas „**Muusikaline moment**“ **fis-moll**. Ligi kümme aastat hilisem „**Õhtulaul**“ **Ges-duur** valmis 1921. aasta suvel puhkuse ajal Eesti põhjarannikul looduslikult kaunis Toilas. Algselt klaverile kirjutatud pala seadis helilooja ka viiulile ja klaverile. Suvepuhkuse looduspilt on ka „**Männid**“ (1929) – Elleri kuulsaim viiulipala, mis tema sõnul on inspireeritud Narva-Jõesuu ilusatest männimetsadest. Samasse aastanumbrisse jääb helipoeem „**Kellad**“, millel on samaväärne koht Elleri klaveriloomingus, nagu „Mändidel“ tema viiuliteoste seas. Tartu Pauluse kiriku kelladest inspireeritud helimaaling on siin taustaks haaravale, sügava filosoofilise alltekstiga jutustusele. Meeleolukate kontrastidega vabavormis **fantaasia sooloviilule** (1931) on üks neid teoseid, kus Eller rakendab kõige järjekindlamalt 20. sajandi väljendusvahendeid.

Sarnaselt Elleriiga leidis Sibelius tee muusikamaailma viiulimängu kaudu. Suurepärase pillivaldamise tõendusena sündisid tema lemmikinstrumentidele mitmed kammer- ja orkestriteosed, millest tuntuim on kahtlemata sädelev viiulikontsert d-moll *op.* 47 (1903) – autori ainus teos instrumentaalkontserdi žanris.

Viis pala viiulile ja klaverile op. 81 (1915–1918) valmisid esimese maailmasõja päevil, mil Sibelius kirjutas oma finantsilise kitsikuse

leevendamiseks salongipalu – suhted välismaiste kirjastajatega olid tollal katkenud ning kohalikud publitseerijad eelistasid hästi kaubaks minevaid vähenõudlikke miniatuure innovatiivsetele orkestrioopustele. Helilooja ise teadvustas selgelt kõnealuste palade „kergekaalusust“, ent tundis ometi nende üle rõõmu. „Kui palju ebaolulisi asju on mul olnud käsil alates ajast, mil sõda puhkes! ... Ja ometi olen oma kompositsioonide üle nii õnnelik!“ tähendas ta oma päevikusse (1915). Kõik need väikesed palad kannavad helilooja stilistilisi sõrmejälgi ja näitavad tema kiindumust tantsuvormide vastu.

Voogavate meloodiatega „**Novellette**“ *op.* 102 on 1922. aastal loodud improvisatsioonilise loomuga lühipala, kavandatuna algselt osana suuremast tsüklist, mis siiski ei realiseerunud.

Neli pala viiulile ja klaverile op. 115 (1929) on teosed küpse meistri sulest, kes oli selleks ajaks seitsme sümfoonia autor ega tarvitsenud jõuka mehena enam finantsilistel eesmärkidel komponeerida. Tegu on enigmaatiliste ja uudseid kõlamaastikke uurivate hilisteostega, mis polnudki ehk mõeldud laiemale publikule.

Evelin Kõrvits

Robert Traksmann
Foto: Interpreetide Liit

Robert Traksmann alustas viiulimänguga 4-aastaselt õpetaja Tiiu Peäske juhendamisel. Ta on lõpetanud Tallinna Muusikakeskkooli (2014, õp Tiiu Peäske) ja omandanud Berliini Hanns Eisleri nimelises Muusikakõrgkoolis magistr kraadi (2021, prof Kolja Blacher). Meistrikursustel on ta end täiendanud Ulrike Danhoferi, Florian Dondereri, Arvo Leiburi, Jüri Gerretzi, Robert Rozeki ja Ivry Gitlise juures. Alates kevadest 2022 on Robert Tallinna Kammerorkestri liige.

Vabakutselisena tegutsedes on Robert täiendanud ka mitmete mainekate kollektiivide ridasid, nende hulgas Gürzenich Orchester Köln, Orchester der Karajan Akademie Berliner Philharmoniker,

Tallinna Kammerorkester, Eesti Festivaliorkester, Vox Clamantis, YXUS jt. Kontsertmeistrina on ta üles astunud Eesti Riiklikus Sümfooniaorkestris, Rahvuskooper Estonia orkestris ja Vanemuise sümfooniaorkestris. Robert Traksmann on esinenud solistina mitmete orkestrite ees, sh ERSO, Tallinna Kammerorkester, Saksa Noorte Sümfooniaorkester, Pärnu Linnaorkester, Oulu ja Jyväskylä sümfooniaorkestrid. 2022. septembris soleeris ta koos vioolamängija Santa Vižiniga Läti Riikliku Sümfooniaorkestri hooaja avakontserdil Kristiina Poska dirigeerimisel.

Aktiivse kammermuusikuna on Robertil kõige pikemaajalisem koostöö olnud ansambelis Trio '95 koos Rasmus Andreas Raide ja Marcel Johannes Kitsega. Esinetud on Eesti tähtsamates kontserdimajades ja võidetud auhindu mitmetel festivalidel, sh I preemiad rahvusvahelistel klaverikammermuusika konkurssidel Soomes (Illmari Hannikainen nimeline konkurss), Eestis (Tallinn 2021) ja Leedus (Pavasario Sonata, 2012). 2020. aasta oktoobris omistati triole Eesti Kultuurkapitali helikunsti sihtkapitali aastapreemia. Alates 2021 tegutseb Robert ka keelpillikvartetis M4GNET, mille tegevust toetab Eesti Kultuurkapital kaheaastase residentuuriprogrammiga. Koos on osaletud mitmetel festivalidel,

sh Pärnu Muusikafestival, festival TubIN, Tallinna kammermuusikafestival ja Haapsalu vanamuusikafestival.

Robert Traksmannile on Eesti Pillifondi poolt kasutamiseks antud Giuseppe Gagliano ja tema venna Antonio ühistööna valminud viiul (1775–1780) ning Joseph Artur Vigneroni poogen (1890).

Kadri Toomoja on Eesti noorema põlvkonna organist, pianist ja klavessinist, kes esineb regulaarselt soolokavadega kui ka erinevate Eesti tippkollektiivide ridades. Ta on lõpetanud klaveri erialal Tallinna Muusikakeskkooli ning Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia bakalaureuseastme (prof Toivo Nahkur), jätkates samas magistriõppes oreli erialal prof Andres Uibo juhendamisel. Alates 2020. aasta sügisest tudeerib Kadri Toomoja Sibeliuse Akadeemias professor Olli Porthani juhendamisel. Klavessiini alal on ta täiendanud end Imbi Tarumi, Elina Mustoneni ja Annamari Pöhlö juhendamisel. 2020. aastal pälvis ta Tõnu Kaljuste nimelise stipendiumi.

Vabakutselise muusikuna esineb Kadri Toomoja sageli dirigent Tõnu Kaljuste, Tallinna Kammerorkestri ja Eesti Filharmoonia Kammerkooriga. Samuti on ta mänginud mitmete teiste mainekate kollektiividega,

Kadri Toomoja
Foto: Kleer Tali

nende hulgas ERSO, Eesti Rahvusmeeskoor, Vox Clamantis, tütarlastekoor Ellerhein, Rahvusoper Estonia poistekoor, Voces Tallinn ja Collegium Musicale, dirigentideks Paavo Järvi, James MacMillan, Risto Joost, Kaspars Putniņš, Mikk Üleoja, Jaan-Eik Tulve, Hirvo Surva, Ingrid Kõrvits, Endrik Üksvärav jpt. Toomoja on andnud soolokontserte nii Eestis kui ka Soomes, esinenud solistina Tallinna Kammerorkestri ees ja võtnud osa mitmetest festivalidest üle Euroopa. Pikaajaline koostöö seob teda tütarlastekooriga Ellerhein, samuti on ta hinnatud kontsertmeister nii lauljate kui ka instrumentalistide seas.

Laura Kalle on näitleja, dramaturg ja lavastaja. Ta lõpetas 2012. aastal Tartu Ülikooli eesti keele erialal ning 2016. aastal EMTA lavakunstikooli 27. lennu ja õpib praegu lavakõne magistriõppes. Ta on töötanud aastail 2016–2020 Ugalas näitleja-dramaturgina, aastast 2020 näitlejana (mh mänginud muusikalis „Once“, lavastustes „Krdi loll lind“, „Etturid“, „Saja-aastane, kes hüppas aknast välja ja kadus“, „Valged põdrad“ jt). Külalishäälse näitlejana on ta mänginud ka Eesti Draamateatri ja Vanemuise lavastustes. Laura Kalle on lavastanud Benjamin Britteni kammeroperi „Kruvipööre“ (dirigent Ingrid Roose), tantsulismuusikalise lavastuse „Lingua franca“ ning toonud Ugala teatris koos Liis Aedmaaga lavale autorilavastused „Kui me nüüd ei sure, ei sure me kunagi“ ning „Kui sa tuled, too mul lilli“, millest viimane on pälvinud Eesti teatriliidu sõnalavastuse eriauhinna ja Viljandi linna teatripreemia. Ta on töötanud lavastusdramaturgina (viimati Tallinna Linnateatris 2023. aastal esietendunud komöödias „Suur veeuputus“), kirjutanud ja lavastanud kuuldemänge, olnud stsenaarist (ERRi teatrisaates „Laske mind lavale“ ning koos Ott Kartauga teleseriaalis „Elu võimalikkusest maal“) ning tõlkinud inglise keelest umbes kümmekond näitemängu. Möödunud aastal osales Laura Kalle näitleja ja dramaturgina festivali Kammermuusika Fotografiskas raames toimunud Ernst Křenek

Laura Kalle
Foto: Ugala

loomingule pühendatud kontsertlavastusel. Ta on 2025. aastal toimuva XXI üldtantsupeo dramaturg ja pealavastaja assistent. 2023. aastast on Laura Kalle Raadioteatris tööl loovjuhina.

Näitleja ja lavastaja **Priit Võigemast** lõpetas 2002. aastal Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia lavakunstikooli 20. lennu ning siirdus seejärel tööle Ugala teatrisse. 2007. aastal asus ta näitlejana tööle Tallinna Linnateatris ning alates 2015. aastast on Võigemast vabakutseline. Tema viimaste aastate olulisemate näitlejatööde hulka kuuluvad muuhulgas rollid lavastustes „Lehman Brothers“, „Macbeth“, „Vend Antigone, ema Oidipus“ (kõik Eesti Draamateatris), „Dissonantsed“

(Nargen Festivali, Viimsi Artiumi ja Tallinna Filharmoonia koostöö) ning hiljutiste lavastuste seas on näiteks „Monument“ (Kinoteater) ja „Suur veeuputus“ (Tallinna Linnateater). Priit Võigemast on osalenud ka erinevates muusikateatri lavastustes („Grease“, rokkoper „Ruja“, „Evita“, „Once“). 2017. aastal tõi ta lavale Rasmus Puuri muusikale loodud kontsertetenduse „Kord annan end päriselt ära“ (dirigendid Hirvo Surva ja Ingrid Roose). Kinoteatri ja Nargen Festivali koostöös on jõudnud lavale Priit Võigemasti lavastused „Aadama õunad“, Händeli koomiline kantaat „Ustav süda, sa loodad tühja“ (dirigent Tõnu Kaljuste) ja „Bäng“. 2019. aastal lavastas ta Thomas Adèse „Surmatantsu“, mida esitasid ERSO ja Eesti Filharmoonia Kammerkoor. Võigemast on mänginud seriaalides ja filmides („Nimed marmortahvil“, „Tõde ja õigus“, „O2“, „Kalev“ jt). Koos Vaiko Eplikuga moodustab Võigemast ansambli Joyguns ning 2021. aastal ilmus neil album „Sel suvekuul“. 2000. aastal pälvis Priit Võigemast Voldemar Panso nimelise preemia, 2010. aastal Ants Lauteri nimelise

Priit Võigemast
Foto: Ugala

preemia, 2019. aastal EFTA parima televisiooni meesnäitleja tunnustuse, 2021. aastal Eesti Teatriliidu meespeaosatäitja auhinna ning 2020. ja 2023. Eesti Draamateatri meespeaosa preemia Suur Ants.

Eesti Kontsert: produtsent Lauri Aav, assistent Gerde Kadi Kuusk

**Eesti
Kontsert**

Bach ja Õnnepalu

Irina Zahharenkova klahvpillid
Tõnu Õnnepalu luule

N 11. APRILL 21.00
Estonia kontserdisaal

Piletid: Piletilevi | Estonia kontserdisaali kassa

eestikontsert.ee

HOOAJA
PEATOETAJA

admirals

LIVIKO
— anno 1898 —

AUTOPARTNER

OLEREX

SORAINEN

